

**DINAMICA PERSONALULUI LA ÎNTEPRINDERILE DE PRELUCRARE A LAPTELUI
ȘI INFLUENȚA LUI ASUPRA ACTIVITĂȚII LOR ECONOMICE**

Maria OLEINIUC, *lector superior,*
Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți

ABSTRACT. We can find many assertions about human recourses of industrial unit, but if we'll analyze all we can decide that they are “goods less price”. But, unfortunately not all enterprises of our country make accent for theirs development and stimulation system. The most strategic managers of enterprises of Republic of Moldova consider that wages are the part of enterprise’s cost and must be lower and the people must not be repay.

În lucrările de specialitate, putem găsi diferite afirmații despre resursele umane, dar din toate cele analizate putem afirma că oamenii constituie „bunul fără de preț” de care ar putea dispune o întreprindere. Însă, nu toate întreprinderile autohtone își pun accentul pe dezvoltarea resurselor umane și pe sistemele de stimulare. Majoritatea managerilor strategici consideră că salariile constituie cheltuielile de întreținere care trebuie să se afle la un nivel cât mai jos cu condiția ca „personalul să nu să se amortizeze”. Fiecare întreprindere trebuie să fie cointereseată în utilizarea eficientă a resurselor umane.

Personalul fiecărei întreprinderi poate fi grupat în funcție de nivelul de studii primite, nivelul calificării, după vârstă, sex etc.

Pe baza datelor ale întreprinderii S.A. „Fabrica de unt” or. Florești. Informațiile necesare analizei pot fi structurate în tab.1.

Tabelul 1

Evoluția numărului de salariați la S.A. „Fabrica de unt” or. Florești

Anii	Efectivul salariaților la începutul anului	Efectivul salariaților la sfârșitul anului	Femei	Inclusiv femeii în concediul de maternitate și pentru îngrijirea copiilor	Bărbați
1	2	3	4	5	6
2004					
Total salariați	85	161	35	-	126
Muncitori	64	133	25	-	108
2005					
Total salariați	161	229	79	-	150
Muncitori	133	195	61	-	134
2006					
Total salariați	229	237	108	5	129
Muncitori	195	200	84	4	116
2007					
Total salariați	237	250	125	7	125
Muncitori	200	211	100	6	111
2008					
Total salariați	250	263	123	2	140
Muncitori	211	222	97	2	125

Sursă: Elaborat de autor în baza raportului statistic „1-M numărul și remunerarea salariaților”

Conform rapoartelor statistice anuale „1-M” observăm următoarea situație la întreprinderea analizată.

La S.A. „Fabrica de unt” or. Florești efectivul salariaților este în permanentă creștere având următorul raport semnificativ: dacă în 2004 numărul de salariați constituia 85, atunci în 2008 – 250, deci creșterea a avut loc cu 94%. Din datele expuse în tabelul ... observăm că la această întreprindere predomină indexul masculinismului. Raportul femeii / bărbați fiind: 2004 – 21.7% la 78.3 %, 2005 – 34.5 % la 65.5%, 2006 – 45.6% la 54.4 %, 2007 – 50% la 50%, 2008 – 46.8% la 53.2%. Ponderea muncitorilor este prezentată prin următoarea evoluție: 2004 – 82.6%, 2005 – 85.2% , 2006 – 84.4%, 2007 – 84.4%, 2008 – 85.8.

Tabelul 2

Structura personalului la întreprinderea S.A. “Fabrica de unt” or. Florești

Studiile	2004	2005	2006	2007	2008
Superioare	14	19	21	25	28
Medii de specialitate	33	53	56	62	65
Fără studii speciale	114	157	160	163	170
Nr.salariați	161	229	237	250	263

Sursă: Elaborat de autor în baza rapoartelor secțiilor de cadre al întreprinderii analizate.

După rezultatele analizei a efectivului personalului la întreprinderea studiată, observăm, că creșterea personalului are loc în baza desfășurării activității întreprinderii. Însă, există și unele momente negative, aceasta se referă la studiile și vârsta personalului. După câte observăm personalul este de o vârstă medie, angajarea la posturile de muncă a personalului tânăr nu are loc în tempouri așa de mari, cum are loc înstărirea lui. În ceea ce privește studiile, la întreprinderile analizate ponderea cea mai mare o are personalul fără studii speciale.

Pentru eficiența resurselor umane, la întreprindere se folosesc următorii indicatori:

numărul scriptic al lucrătorilor ($\square N_s$);

numărul efectiv al lucrătorilor (N_{ef}).

Dat fiind că numărul mediu scriptic nu corespunde întotdeauna cu numărul mediu efectiv, se folosește gradul de utilizare a personalului scriptic (K_{pl}):

$$K_{pl} = \frac{N_{ef}}{\square N_s} \quad [1]$$

În legătură directă cu dinamica personalului este stabilitatea acestuia în cadrul întreprinderii, care constituie o condiție importantă pentru utilizarea eficientă a forței de muncă. Mobilitatea forței de muncă apare atât sub forma intrărilor cât și a ieșirilor. Dar, trebuie să se facă o distincție între fluctuație și circulație.

Circulația forței de muncă reprezintă mișcarea personalului în cursul unei perioade (intrări și ieșiri) determinate de cauze social-economice (pensionare, decese, transferuri etc.).

Stabilitatea personalului se calculează în baza următorilor indicatori:

- a. coeficientul de circulație a lucrătorilor

$$K_a = \frac{N_a}{\square N_s} \quad [2]$$

unde:

N_a – numărul de persoane angajate în perioada de gestiune;

$\square N_s$ – numărul scriptic al lucrătorilor.

- b. coeficientul circulației lucrătorilor după numărul celor concediați

$$K_c = \frac{N_c}{\square N_s} \quad [3]$$

unde:

N_c – numărul de persoane concediate;

$\square N_s$ – numărul scriptic al lucrătorilor.

Metodologia calculării indicatorilor expuși poate fi efectuată în baza întreprinderii S.A „Fabrica de unt” or. Florești. Pentru determinarea acestor indicatori se vor lua în considerație datele inițiale de la întreprinderi. În tabelele de mai jos vom prezenta în tabelele de mai jos.

Tabelul 3

Dinamica personalului la S.A „Fabrica de unt” or. Florești

Indicatorii de stabilitate	Anii				
	2004	2005	2006	2007	2008
Nr. scriptic, $\square N_s$	63	152	195	236	259
Nr. efectiv, N_{ef}	63	152	177	210	251
Nr. lucrătorilor concediați, N_c	2	3	8	4	7
Nr. lucrătorilor angajați, N_a	24	12	42	5	8
Coeficientul prezentării, K_{pl}	1.0	1.0	0.91	0.89	0.97
Coeficientul circulației după nr. nou angajați, K_a	0.381	0.079	0.215	0.021	0.031
Coeficientul circulației după nr. celor concediați, K_c	0.032	0.02	0.041	0.017	0.027

Sursă: Elaborat de autor în baza raportului statistic „I-M numărul și remunerarea salariaților”

Model de calcul pentru anul 2004:

$$K_{pl} = 63 / 63 = 1$$

$$K_a = 24 / 63 = 0.381$$

$$K_c = 2 / 63 = 0.032$$

Situația stabilității personalului la S.A „Fabrica de unt” or. Florești este destul de favorabilă, deci avem o balanță pozitivă, deoarece coeficientul intrărilor este mai mare decât coeficientul ieșirilor.

Rezultatele de mai sus ne arată că dinamica personalului la întreprinderile de prelucrare a laptelui din Nordul Republicii tinde spre o fluctuație activă pozitivă.

Un element destul de important în studiul potențialului uman îl reprezintă utilizarea lui:

1. Analiza utilizării timpului de muncă;
2. Analiza productivității muncii;
3. Salarizarea personalului.

Funcționarea eficientă a unei întreprinderi depinde în mare măsură de gradul de utilizare a forței de muncă.

Pentru a elabora bilanțul utilizării timpului de muncă, în cadrul întreprinderii pot fi calculați următorii indicatori:

1. Fondul de timp calendaristic (F_{tc}):

$$F_{tc} = \square M_s * Z_c \quad [4]$$

unde:

$\square M_s$ – numărul mediu scriptic al muncitorilor;

Z_c – numărul de zile calendaristice.

2. Fondul de timp tabelar (F_{tt}):

$$F_{tt} = F_{tc} - Z_{rs} \quad [5]$$

unde:

F_{tc} – fondul de timp calendaristic;

Z_{rs} – numărul total de zile-om de repaus și de sărbători legale.

3. Fondul de timp maxim disponibil (F_{tmd}):

$$F_{tmd} = F_{tt} - Z_{cl} \quad [6]$$

unde:

F_{tt} – fondul de timp tabelar;

Z_{cl} – numărul total de zile-om de concediu legal al lucrătorilor în perioada de calcul.

4. Timpul de muncă efectiv lucrat (F_{ef}):

$$F_{ef} = \square M_{ef} * Z_l \quad [7]$$

unde:

□M_{ef} – numărul mediu efectiv al muncitorilor;

Z_l – numărul de zile lucrătoare în perioada respectivă.

Cea mai mare pondere practică din indicatorii prezentați îl are fondul de timp maximum disponibil. Prin intermediul acestui indicator se evidențiază gradul utilizării timpului de muncă.

Determinăm coeficientul utilizării fondului de timp maxim disponibil (K_{tmd}):

$$K_{tmd} = \frac{F_{ef}}{F_{tmd}} \quad [8]$$

unde:

F_{ef} – timpul de muncă efectiv lucrat;

F_{tmd} – fondul de timp maxim disponibil.

În continuare s-a efectuat un studiu a utilizării resurselor umane la întreprinderile prezentate anterior. Rezultatele studiului efectuat sunt prezentate în tabelele de mai jos.

Tabelul 4

Utilizarea timpului de muncă la S. A „Fabrica de unt” or. Florești

Indicatorii	Anii				
	2004	2005	2006	2007	2008
Nr. scriptic, N _s	63	152	195	236	259
Nr. de zile calendaristice, Z _c	366	365	365	365	366
Fondul de timp calendaristic, F _{tc}	23058	55480	71175	86140	94794
Nr. total de zile-om de repaus, sărbători, Z _{rs}	7056	16720	21645	26904	29267
Fond de timp tabelar; F _{tt}	16002	38760	49530	59236	65527
Nr. total de zile-om de concediu, Z _{cl}	738	1404	1782	2880	3078
Fond de timp maxim disponibil, F _{tmd}	15264	37356	47748	56356	62449
Nr. mediu efectiv a muncitorilor, M _{ef}	56	138	179	221	245
Numărul de zile lucrătoare, Z _l	254	255	254	251	253
Timpul de muncă efectiv, F _{ef}	14224	35190	45466	55471	61985
Coeficientul utilizării fondului de timp maxim disponibil	93.2	94.2	95.2	98.4	99.2

Model de calcul pentru anul 2004:

$$F_{tc} = 63 \times 366 = 23058$$

$$Z_{rs} = 112 \times 63 = 7056$$

$$F_{tt} = 23058 - 7056 = 16002$$

$$Z_{cl} = 41 \times 18 = 738$$

$$F_{tmd} = 16002 - 738 = 15264$$

$$F_{ef} = 56 \times 254 = 14224$$

$$K_{tmd} = 14224 : 15264 = 93.2\%$$

Rezultatele primite ne demonstrează faptul că majorarea fondului maxim disponibil de timp duce spre eficiența rezultatelor economice ale întreprinderii (ceea ce este analizat în punctul anterior).

Rezultatele primite ne demonstrează faptul că majorarea fondului maxim disponibil de timp duce spre eficiența rezultatelor economice ale întreprinderii (ceea ce este analizat în punctul anterior).

Utilizarea rațională a tuturor resurselor umane asigură funcționarea eficientă a întreprinderilor. Utilizarea timpului de muncă asigură economia lui în procesul de producție. Indicatorul principal care exprimă eficiența utilizării forței de muncă este productivitatea muncii. Acest indicator exprimă utilizarea intensivă a resurselor umane.

Productivitatea muncii este un indice de o mare performanță pentru orice întreprindere. De aceea o deosebită atenție se acordă studierii dinamicii productivității muncii.

Luând în considerație că întreprinderile analizate elaborează o producție neomogenă și prețurile nu sunt stabile în timp calculăm indicele agregat al dinamicii productivității muncii [Blaj, Isfanescu]:

$$I_v = \frac{\sum q_i^1 t_i^1 \sum q_i^0 t_i^0}{\sum t_i^1 \sum t_i^0} \quad [9]$$

Pentru fiecare întreprindere este importantă creșterea producției pe baza creșterii productivității muncii, ceea ce asigură și creșterea eficienței activității economice. După rezultatele din tabelele anterioare observăm că sporul influențat de creșterea productivității muncii este negativ. Deci, creșterea valorii producției se bazează pe diminuarea prețurilor și numărului de lucrători, ceea ce este o tendință negativă și care o putem depista în urma analizei indicatorilor economico – financiari ai întreprinderii.

Analiza productivității muncii la S.A. „Fabrica de unt” or. Florești

N/o	Indicatorii	2004	2005	2006	2007	2008
1.	Valoarea volumului producției marfă, mii lei	12411.4	32117.8	46319.4	57747.4	94939
2.	Nr. scriptic al personalului total ca bază în calcularea productivității muncii	63	152	195	237	259
3.	Nr. scriptic al muncitorilor	50	127	160	195	220
4.	Nr. total de om zile (2x7)	16002	38760	49530	59487	65527
5.	Nr. total de om ore (4x8)	128016	310080	396240	475896	524216
6.	Ponderea muncitorilor în nr. de lucrători, %(3:2)	79.4	83.6	82.1	84.3	85
7.	Nr. mediu de zile lucrate de 1 lucrător, zile	254	255	254	251	253
8.	Durata medie a zilei de lucru	8	8	8	8	8
9.	Productivitatea muncii medie a unui lucrător (lei, 1:2)	197	211.4	237.5	227.3	336.56
10.	Productivitatea medie pe un muncitor (lei, 1:3)	248	252.9	289.5	269.6	431.54
11.	Productivitatea medie pe oră a unui lucrător (lei, 1:5)	96.95	103.5	116.8	121.3	181.1
12.	Productivitatea medie pe zi a unui lucrător (lei, 1:7)	775.6	826.6	935.2	970.7	1448.9

Sursă: Elaborat de autor în baza raportului 1-P

Model de calcul pe anul 2004:

Nr. total de om zile = $63 \times 254 = 16002$

Nr. total de om ore = $16002 \times 8 = 128016$

Ponderea muncitorilor în nr. de lucrători = $50 : 63 = 79.4$

Productivitatea muncii medie a unui lucrător = $12411.4 : 63 = 197$

Productivitatea medie pe un muncitor = $12411.4 : 50 = 248$

Productivitatea medie pe oră a unui lucrător = $12411.4 : 128016 = 96.65$

Productivitatea medie pe zi a unui lucrător = $128016 : 254 = 775.6$

Analizând tabelul depistăm că volumul producției marfă înregistrează creșteri destul de mare dacă în anul 2004 valoarea volumului producției marfă constituia 12411.4mii lei atunci în 2008 - 94939, ce înseamnă o creștere de 7 ori. Acest fapt se datorează majorarea numărului scriptic al personalului total ca bază în calcularea productivității muncii care a condus și spre majorarea atât a productivității muncii lucrătorilor cât și a muncitorilor.

În tabelul 6 este prezentată gestiunea sporului productivității muncii la S. A. „Fabrica de unt” or. Florești.

Tabelul 6

Sporul productivității muncii la S.A. „Fabrica de unt” or. Florești

Indicatorii	Anii				
	2004	2005	2006	2007	2008
Volumul de producție pe anul curent cu preț curent, mii lei	12538	33849	46319.4	57747.4	94939
Volumul de producție pe anul curent cu prețul anului de bază, mii lei	17106.4	46842.7	56899.9	69869	80168.6
Nr. scriptic mediu al lucrătorilor luat ca bază în productivitatea muncii	63	155	195	237	259
Indicile dinamicii productivității muncii	*	1.5	1.33	1.241	1.27
Productivitatea muncii în prețurile perioadei respective	199	218.38	237.53	243.66	366.56
Indicile dinamicii productivității muncii		1.09	1.088	1.026	1.5
Majorarea (micșorarea) productivității muncii, %		9	8.8	2.6	50
Spor total, mii lei (Q)		21311	12470.4	11428	37191.6
Spor influențat de creșterea prețurilor, mii lei (Q')	-4568.4	-12993.7	-10580.5	-12121.6	14770.4
Spor influențat de creșterea productivității muncii, mii lei (Q'')		15996	14314.95	13573	17060.33
Spor influențat de creșterea numărului lucrătorilor, mii lei (Q''')		18308	8735.2	9976.25	5360.52
Ponderea (%) Q'		-61	-84.8	-106	39.7
Q''		75	114.8	118.7	45.9
Q'''		86	70	87.3	14.4

* datele nu sunt disponibile

Sursă: Elaborat de autor

Eficiența activității economice este asigurată în cea mai mare măsură de creșterea productivității muncii. Din analiza datelor se observă că în baza principalilor parametri (creșterea productivității muncii, creșterea numărului lucrătorilor) are loc o creștere a sporului productivității muncii, dar sporul influențat de creșterea prețurilor duce la o rată de micșorare a sporului total. Însă, acest efect, nu influențează negativ asupra indicatorilor economici ai întreprinderii analizate.

Deci, după câte observăm din analiza efectuată mai sus, S.A. „Fabrica de unt” or. Florești are o dinamică pozitivă a potențialului uman. Anume de resursele umane depind și rezultatele economice ale întreprinderii.

Bibliografie

1. Andrei, Liviu C. Economie politică și politici economice. București. Ed. Economică, 1999.

2. Andronic, Bogdan-Constantin. Performanța firmei. Iași. Ed. „Polirom”, 2000
3. Bărbulescu, Constantin; Gavrilă, Tatiana. Economia și gestiunea întreprinderii. București. Ed. Economică, 1999
4. Blaj, I; Ciornâi, N. Economia firmelor contemporane. Chișinău. Ed. Prut Internațional, 2003
5. Экономика фирмы. Москва. Юнити, 2003
6. Экономика предприятия. Под редакцией профессора А.С. Пелиха. Ростов-на-Дону. Феникс, 2002
7. Экономика предприятия. Под редакцией А.Е Карлика и М.Л. Шухгальтера. Москва. ИНФРА – М, 2002